

Grade: 1

Lesson Number: 27

Unit Name: Oral Traditions

Course: Bolī

Title: Bhāī Vīr Singh

Standards

Standard 6: Listening Comprehension

- Students demonstrate listening comprehension.
  - *Students ask questions for clarification and understanding.*
  - *Students give, restate, and follow simple two-step directions.*

Objectives

1. Children listen to a story of Bhāī Vīr Singh. Students ask questions about the story.
2. Students answer easy questions about the story orally.

Prerequisites

- None.

Materials

- Story of Bhāī Vīr Singh below- can be found at ਅਮਰਦੀਪ ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਠ ਮਾਲਾ ੩: ਪਾਠ ਦੱਸਵਾਂ-ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ.
- Pictures of Bhāī Vīr Singh
- Chart paper
- Markers

Advanced Preparation

- Teacher should have read story prior to class and practiced it a few times.

Engagement (10-15 minutes)

- Tell children that you will be reading about the famous Sikh poet and writer Bhāī Vīr Singh. Show children the picture of him and also his house and room. Ask them if any of them know of him. Ask them if they know of any other poets.

Exploration (30-35 minutes)

- Begin reading the story.
- Stop after every paragraph and ask children to tell you in English what they just heard.
- If they do not understand the paragraph, then explain the paragraph.
- Then ask them a question in Pañjābī about the paragraph. Repeat that for three to four paragraphs.
- For the other paragraphs encourage children to ask a question about the paragraph in Pañjābī.
- As you go through each paragraph identify new vocabulary for your class and write in on the chart paper. Some possible words underlined in the passage below.

- Explain to children the meanings of the words.

Explanation/Extension (10-15 minutes)

- Go over your new vocabulary with the class again. If possible have children make a sentence or ask a question using the words.

Evaluation (On-going)

- Pay special attention if children are understanding each paragraph.

Teacher Resources

ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ

ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਬਹੁਤ ਵਡੇ ਕਵੀ ਤੇ ਨਾਵਲਕਾਰ ਸਨ। ਆਪ ਪੁਰਨ ਗੁਰਸਿਖ ਸਨ। ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਪੰਜ ਦਸੰਬਰ ੧੮੭੨ ਈ: ਨੂੰ ਮਾਤਾ ਉਤਮ ਕੌਰ ਦੀ ਕੁਖੋਂ ਡਾ: ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਸੀ। ਆਪ ਅਠ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਨ ਲਗ ਪਏ ਸਨ।

ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮੁੱਖ ਨਿਯਮ ਸਨ- ਸਕੂਲ ਬੜੇ ਚਾਅ ਨਾਲ ਜਾਣਾ, ਸਵੇਰੇ ਨਿਤ ਹਰਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਨੇਮ ਨਾਲ ਸੌਰ ਕਰਨ ਜਾਣਾ।

ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਰੰਭਕ ਵਿਦਿਆ ਮਿਸ਼ਨ ਸਕੂਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ੧੮੯੧ ਈ: ਵਿਛ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਦਸਵੀਂ ਪਾਸ ਕੀਤੀ। ਆਪ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚੋਂ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ ਤੇ ਆਏ। ਇਸ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਉਤੇ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਸੋਨੇ ਦਾ ਮੈਡਲ ਦਿਤਾ ਗਿਆ।

ਆਪ ਆਪਣਾ ਬਹੁਤਾ ਸਮਾਂ ਆਪਣੇ ਨਾਨਾ ਜੀ ਗਿਆਨੀ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਹੀ ਬਿਤਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਬਹੁਤ ਚੰਗੇ ਲਿਖਾਰੀ ਸਨ।

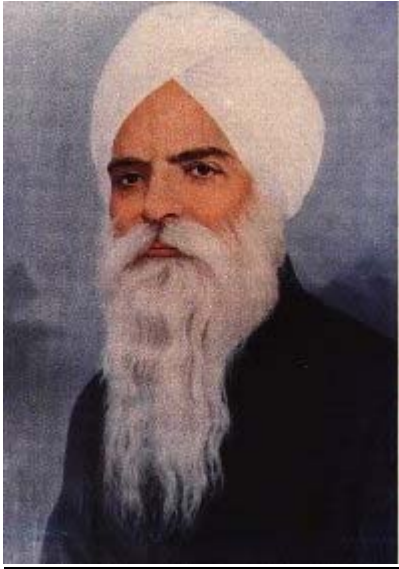
ਆਪ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਆਪ ਵਿਚ ਮਘਨ ਰਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਸੁੰਤਰ ਸੁਬਾਓ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਦਸਵੀਂ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਆਪ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਆਪ ਨੇ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨੀ ਚੰਗੀ ਨਾ ਸਮਝੀ। ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਮਿਤਰ ਵਜ਼ੀਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਵਜ਼ੀਰ ਹਿੰਦ ਪ੍ਰੈਸ ਨਾਂ ਹੇਠਾਂ ਇਕ ਪ੍ਰੈਸ ਹਾਲ ਬਜ਼ਾਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਲਾ ਲਿਆ। ਇਸ ਪ੍ਰੈਸ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖ਼ਬਾਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਤਾਬਾਂ ਛਾਪ ਕੇ ਆਪ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦੀ ਦਿਨ ਰਾਤ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਗ ਪਏ।

ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਣੀ ਅਰੰਭ ਕਰ ਦਿਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਘਟ ਕਵੀ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਦੇ ਸਨ। ਆਪ ਦਲੇਰੀ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਣ ਲਗ ਪਏ। ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਚੰਗੀ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਕਤਾਬਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲਿਖੀਆਂ ਸਗੋਂ ਹੋਰ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਚੰਗੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ।

ਆਪ ਜੀ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਸਿਧ ਕਿਤਾਬਾਂ ਇਹ ਹਨ: ਰਾਚਾ ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ, ਸੁੰਦਰੀ, ਬਿਜੈ ਸਿੰਘ, ਸਤਵੰਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਮਟਕ ਹੁਲਾਰੇ।

ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਸੁਬਾਓ ਬੜਾ ਮਿਠਾ ਤੇ ਚੰਗਾ ਸੀ। ਆਪ ਦਿਖਾਵੇ ਦੇ ਵਿਰੁਦ ਸਨ। ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਇਕਾਂਤ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਸੀ। ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਨਜ਼ਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਫੁਲਾਂ ਝੀਲਾਂ, ਚਸ਼ਮਿਆਂ, ਪਹਾੜਾਂ ਅਤੇ ਦਰੀਆਂਵਾਂ ਸਬੰਧੀ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ।

ਆਪ ਜੂਨ ੧੯੫੭ ਈ: ਵਿਚ ਸਰੀਰ ਤਿਆਗ ਗਏ। ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਵੇਂ ਸਾਨੂੰ ਛੱਡ ਗਏ ਹਨ, ਪਰ ਆਪਣੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਕਰਕੇ ਸਦਾ ਜੀਉਂਦੇ ਰਹਿਣਗੇ।

Bhāī Vīr Singh

Picture from:

<http://www.sikh-heritage.co.uk/writers/Vir%20singh/vir.jpg>

Picture from:

http://images.google.com/imgres?imgurl=http://www.punjabilok.com/poetry/images/bhai_vir_singh.jpg&imgrefurl=http://www.punjabilok.com/poetry/bhai_vir_singh.htm&h=213&w=150&sz=6&tbnid=rOXJG0dPEKYwFM:&tbnh=101&tbnw=71&hl=en&start=1&prev=/image%3Fq%3Dbhai%2BVir%2BSingh%26svnum%3D10%26hl%3Den%26lr%3D%26sa%3DG

Bhāī Vīr Singh's house

Bhāī Vīr Singh's room

Picture from:

http://images.google.com/imgres?imgurl=http://www.tribuneindia.com/2005/20050609/a1.jpg&imgrefurl=http://www.tribuneindia.com/2005/20050609/aplus.htm&h=173&w=230&sz=78&tbnid=1UgjKnu6VQ_b1M:&tbnh=77&tbnw=103&hl=en&start=5&prev=/images%3Fq%3Dbhai%2BVir%2BSingh%26svnum%3D10%26hl%3Den%26lr%3D%26sa%3DG

ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ

ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਬਹੁਤ ਵਡੇ ਕਵੀ ਤੇ ਨਾਵਲਕਾਰ ਸਨ। ਆਪ ਪੁਰਨ ਗੁਰਸਿਖ ਸਨ। ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਪੰਜ ਦਸੰਬਰ ੧੮੭੨ ਈ: ਨੂੰ ਮਾਤਾ ਉਤਮ ਕੌਰ ਦੀ ਕੁਖੋਂ ਡਾ: ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਸੀ। ਆਪ ਅਠ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਨ ਲਗ ਪਏ ਸਨ।

ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮੁਖ ਨਿਯਮ ਸਨ- ਸਕੂਲ ਬੜੇ ਚਾਅ ਨਾਲ ਜਾਣਾ, ਸਵੇਰੇ ਨਿਤ ਹਰਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਨੇਮ ਨਾਲ ਸੈਰ ਕਰਨ ਜਾਣਾ।

ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਰੰਭਕ ਵਿਦਿਆ ਮਿਸ਼ਨ ਸਕੂਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ੧੮੯੧ ਈ: ਵਿਛ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਦਸਵੀਂ ਪਾਸ ਕੀਤੀ। ਆਪ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚੋਂ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ ਤੇ ਆਏ। ਇਸ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਉਤੇ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਸੋਨੇ ਦਾ ਮੈਡਲ ਦਿਤਾ ਗਿਆ।

ਆਪ ਆਪਣਾ ਬਹੁਤਾ ਸਮਾਂ ਆਪਣੇ ਨਾਨਾ ਜੀ ਗਿਆਨੀ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਹੀ ਬਿਤਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਬਹੁਤ ਚੰਗੇ ਲਿਖਾਰੀ ਸਨ।

ਆਪ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਆਪ ਵਿਚ ਮਘਨ ਰਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਸੁੰਤਰ ਸੁਬਾਓ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਦਸਵੀਂ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਆਪ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਆਪ ਨੇ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨੀ ਚੰਗੀ ਨਾ ਸਮਝੀ। ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਮਿਤਰ ਵਜ਼ੀਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਵਜ਼ੀਰ ਹਿੰਦ ਪ੍ਰੈਸ ਨਾਂ ਹੇਠਾਂ ਇਕ ਪ੍ਰੈਸ ਹਾਲ ਬਜ਼ਾਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਲਾ ਲਿਆ। ਇਸ ਪ੍ਰੈਸ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖ਼ਬਾਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਤਾਬਾਂ ਛਾਪ ਕੇ ਆਪ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦੀ ਦਿਨ ਰਾਤ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਗ ਪਏ।

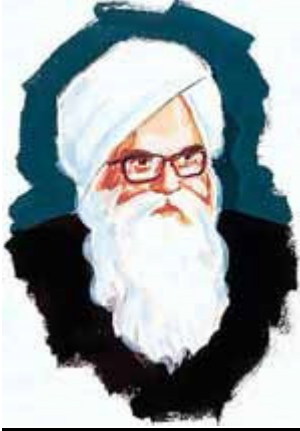
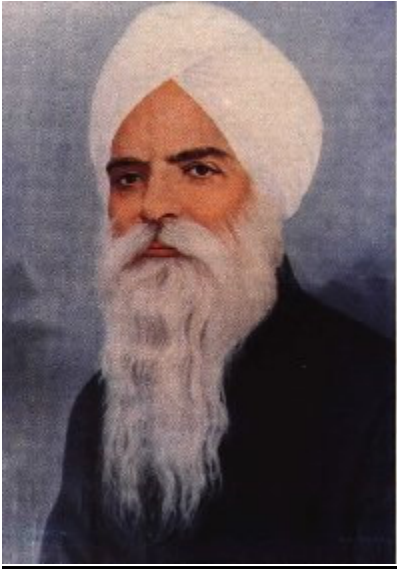
ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਣੀ ਅਰੰਭ ਕਰ ਦਿਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਘਟ ਕਵੀ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਦੇ ਸਨ। ਆਪ ਦਲੇਰੀ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਣ ਲਗ ਪਏ। ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਚੰਗੀ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਕਤਾਬਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲਿਖੀਆਂ ਸਗੋਂ ਹੋਰ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਚੰਗੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ।

ਆਪ ਜੀ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਸਿਧ ਕਿਤਾਬਾਂ ਇਹ ਹਨ: ਰਾਚਾ ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ, ਸੁੰਦਰੀ, ਬਿਜੈ ਸਿੰਘ, ਸਤਵੰਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਮਟਕ ਹੁਲਾਰੇ।

ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਸੁਬਾਓ ਬੜਾ ਮਿਠਾ ਤੇ ਚੰਗਾ ਸੀ। ਆਪ ਦਿਖਾਵੇ ਦੇ ਵਿਰੁਦ ਸਨ। ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਇਕਾਂਤ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਸੀ। ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਨਜ਼ਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਫੁਲਾਂ ਝੀਲਾਂ, ਚਸ਼ਮਿਆਂ, ਪਹਾੜਾਂ ਅਤੇ ਦਰੀਆਂਵਾਂ ਸਬੰਧੀ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ।

ਆਪ ਜੂਨ ੧੯੫੭ ਈ: ਵਿਚ ਸਰੀਰ ਤਿਆਗ ਗਏ। ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਵੇਂ ਸਾਨੂੰ ਛੱਡ ਗਏ ਹਨ, ਪਰ ਆਪਣੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਕਰਕੇ ਸਦਾ ਜੀਉਂਦੇ ਰਹਿਣਗੇ।

Bhāi Vīr Singh

Bhāī Vīr Singh's house

Bhāī Vīr Singh's room

